

Kommunledningsförvaltningen
Anna-Karin Isaksson, 0921-62087
anna-karin.isaksson@boden.se

Regeringskansliet

Yttrande SOU 2026:23 Tolkavgift och förbud mot barntolk

Sammanfattning

Bodens kommun välkomnar förslaget om att förbjuda användningen av barn som tolk i myndighetskontakter. Bodens kommun bedömer att förslaget stärker barns rättigheter, skyddar barn från att ges ett orimligt ansvar i vuxnas kontakter med myndigheter och ligger i linje med barnkonventionens intentioner. Bodens kommun tillstyrker därför denna del av utredningens förslag.

När det gäller förslaget om införande av tolkavgift ser Bodens kommun flera risker och oklarheter som behöver analyseras ytterligare. Det gäller särskilt konsekvenser för jämställdhet, personer med funktionsnedsättning, myndighetssamverkan, rättssäker tillämpning av undantag, reformens effektivitet som incitament för språkinläring samt risken för ökade administrativa kostnader för såväl statliga myndigheter som kommuner. Bodens kommun bedömer att dessa konsekvenser inte är tillräckligt belysta i utredningen.

Synpunkter på förbud mot barntolk

Bodens kommun stödjer förslaget om ett förbud mot att använda barn som tolk i myndighetskontakter. Bodens kommun delar utredningens bedömning att barn inte ska bära ansvar för kommunikation mellan vuxna och myndigheter och att barns rätt till trygghet, integritet och en egen barndom ska värnas.

Bodens kommun anser att förslaget stärker barnrättsperspektivet och bidrar till ökad rättssäkerhet för såväl barn som vuxna. Bodens kommun tillstyrker därför förslaget i dess helhet.

Synpunkter på förslaget om tolkavgift

Otydlighet kring undantag och tillämpning

Bodens kommun bedömer att förslaget innehåller ett stort antal undantag som riskerar att leda till en otydlig och administrativt komplex tillämpning. Utredningen föreslår bland annat undantag för hälso- och sjukvård, tandvård, socialtjänst och ärenden som rör barn.

Bodens kommun ser en risk att myndigheter och kommuner behöver lägga betydande resurser på att bedöma om ett ärende omfattas av avgiftsplikt eller undantag. Detta kan medföra ökad administration, längre handläggningstider och ökade kostnader för berörda verksamheter.

Bodens kommun anser att dessa konsekvenser behöver belysas tydligare och att regelverket bör utformas så att tillämpningen blir enkel, rättssäker och likvärdig över landet.

Behov av förtydligande avseende LSS

Bodens kommun efterlyser ett tydligt klagörande av om verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) omfattas av undantaget från tolkavgift.

LSS är en egen rättighetslagstiftning och inte en del av socialtjänstlagen. Om LSS inte uttryckligen omfattas av undantaget finns en risk för olika tolkningar mellan huvudmän och myndigheter. Detta kan skapa rättsosäkerhet och leda till en ojämlik tillämpning för personer med omfattande funktionsnedsättningar.

Bodens kommun anser därför att lagstiftningen behöver förtydligas så att det inte råder någon tvekan om hur LSS-ärenden ska hanteras.

Bristande jämställdhetsperspektiv

Bodens kommun bedömer att utredningen i begränsad omfattning analyserar hur förslaget kan påverka kvinnor och män på olika sätt.

Bodens kommun ser en risk att utrikes födda kvinnor påverkas mer negativt än utrikes födda män av införandet av en tolkavgift. Detta gäller exempelvis kvinnor med kort utbildningsbakgrund, svag arbetsmarknadsanknytning eller begränsade möjligheter till språkinläring. För vissa kvinnor kan även social isolering eller hedersrelaterade normer begränsa möjligheterna att delta i utbildning, arbetsliv och samhällsliv.

Bodens kommun anser att förslaget riskerar att förstärka redan existerande ojämlikheter och att konsekvenserna för jämställdhet, delaktighet och egenmakt därför behöver analyseras ytterligare innan ett avgiftssystem införs.

Tveksamhet kring tolkavgift som incitament för språkinläring

Bodens kommun delar bedömningen att kunskaper i svenska är en viktig förutsättning för delaktighet i samhället, egen försörjning och etablering på arbetsmarknaden.

Samtidigt är Bodens kommun tveksam till om införandet av en tolkavgift är ett ändamålsenligt och träffsäkert verktyg för att uppnå detta mål.

Bodens kommun stödjer de undantag som föreslås för bland annat socialtjänst, hälso- och sjukvård, tandvård och ärenden som rör barn. Dessa undantag är viktiga för att säkerställa tillgång till grundläggande välfärd, förebygga ojämlikhet i hälsa samt upprätthålla rättssäkerhet för personer med språkliga hinder.

Just eftersom dessa undantag är viktiga ifrågasätter Bodens kommun om tolkavgiften kommer att få den avsedda effekten. För många personer med begränsade kunskaper i svenska är det främst inom dessa verksamheter som de har sina återkommande kontakter med offentlig sektor. Om de vanligaste kontaktytorna samtidigt undantas från avgift framstår det som osäkert om

reformen i praktiken kommer att utgöra ett tillräckligt starkt incitament för ökad språkinläring.

Bodens kommun noterar även att Arbetsförmedlingen inte omfattas av motsvarande undantag. Detta väcker frågor om reformens signalvärde och målstyrning. Arbetsförmedlingen har en central roll i individers etablering på arbetsmarknaden och i arbetet för ökad självförsörjning. Om en avgift tas ut i kontakter med Arbetsförmedlingen, men inte inom flera andra offentliga verksamheter, finns en risk att reformen uppfattas som motstridig i förhållande till ambitionen att fler utrikes födda ska komma i arbete och bli självförsörjande.

Bodens kommun efterlyser därför en fördjupad analys av om förslaget faktiskt bidrar till ökad språkinläring, etablering och sysselsättning eller om reformen i stället riskerar att skapa nya hinder för grupper som redan står långt från arbetsmarknaden.

Risk för försämrad myndighetssamverkan

Bodens kommun ser en risk att förslaget kan få negativa konsekvenser för samverkan mellan myndigheter och huvudmän.

Under senare år har statliga utredningar, lagstiftning och nationella överenskommelser återkommande betonat vikten av stärkt samverkan mellan kommuner, regioner och statliga myndigheter för personer med sammansatta behov. Samordnade och tidiga insatser är en grundläggande förutsättning för att individer ska få rätt stöd i rätt tid.

Bodens kommun bedömer att förslaget om tolkavgift riskerar att skapa otydliga incitament i sådana samverkansprocesser. Vid exempelvis samordnade individuella planer (SIP) deltar ofta flera aktörer samtidigt, såsom kommun, region, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Om vissa verksamheter omfattas av avgift medan andra omfattas av undantag uppstår risk för oklarheter kring ansvar, kostnader och hantering av tolkinsatser.

Bodens kommun befärar att detta kan leda till att vissa aktörer blir mindre benägna att initiera eller sammankalla möten där tolk behöver användas. Därmed finns en risk att samordnade insatser fördröjs eller uteblir, trots att behov av samverkan föreligger.

Bodens kommun bedömer att detta är särskilt problematiskt eftersom förslaget riskerar att motverka nationella ambitioner om ökad samverkan mellan myndigheter och huvudmän. Bodens kommun anser därför att konsekvenserna för myndighetsgemensamt arbete, inklusive SIP-processer och andra samordnade insatser, behöver analyseras närmare innan ett system med tolkavgifter införs.

Risk för ökade kostnader inom socialtjänsten

Bodens kommun ser även en risk att individer med begränsade ekonomiska resurser kan behöva ansöka om ekonomiskt bistånd för att kunna betala tolkavgiften.

För personer med små ekonomiska marginaler kan en avgift om 400 kronor utgöra ett betydande hinder. Det finns därför en risk att individer avstår från viktiga myndighetskontakter eller att de behöver vända sig till socialtjänsten för att ansöka om ekonomiskt bistånd för att kunna betala avgiften.

Bodens kommun bedömer att detta kan leda till ett ökat ärendetryck inom socialtjänsten, ökade administrativa kostnader och en kostnadsövertäckning

från staten till kommunerna. Därmed finns en risk att de samhällsekonomiska vinster som eftersträvas med reformen minskar eller uteblir.

Avslutande bedömning

Bodens kommun tillstyrker förslaget om förbud mot barntolk i sin helhet. Bodens kommun avstyrker däremot införandet av tolkavgift i dess nuvarande utformning. Bodens kommun bedömer att förslaget riskerar att motverka flera samhällspolitiska mål som samtidigt eftersträvas av staten, däribland ökad jämställdhet, förbättrad integration, stärkt myndighetssamverkan, ökad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning samt en effektiv och förebyggande välfärd.

Bodens kommun anser därför att ytterligare analyser och förtydliganden krävs avseende jämställdhetskONSEKVENSER, tillämpningen inom LSS, reformens faktiska effekt som incitament för språkinlärning, effekter på samverkan mellan myndigheter samt de administrativa och ekonomiska konsekvenser som förslaget kan medföra för såväl enskilda som berörda myndigheter och kommuner innan förslaget genomförs.

Béatrice Öman
Kommunstyrelsens ordförande
Bodens kommun

Undertecknat av följande personer

BEATRICE ÖMAN

Datum: 2026-08-31 10:12:54

Underskriftstjänst: **Ciceron SendSign**

© twoday

Dokumentet är signerat av Ciceron DoÄ

Organisation

Organisation: Bodens kommun

Organisationsnr: 212000-2767

E-post: kommunen@boden.se

Hemsida: www.boden.se